

ת"פ 51567/07/12 - מדינת ישראל נגד איאד פטאפטה

בית המשפט המחוזי בבאר שבע

ת"פ 51567-07-12 מדינת ישראל נ' פטאפטה(אסיר)
תיק חיצוני:

בפני	כב' השופט אלון אינפלד
מאשימה	מדינת ישראל
נגד	
נאשם	איאד פטאפטה (אסיר)

בעניין:

עו"ד לאה צמל - השתת הוצאות אישיות

החלטה

החלטה זו עניינה השתת הוצאות אישיות על עורכת דין.

רקע עובדתי וטיעוני עורכת הדין

1. הנאשם בתיק זה מיוצג על ידי עו"ד לאה צמל, מטעם הסנגוריה הציבורית המחוזית.
2. ביום 4.11.14 התקיים דיון הוכחות בתיק זה. בתום שמיעת עד התביעה האחרון שזומן לאותו יום (עמ' 169 לתמליל הפרוטוקול המוקלט), ביקשה עו"ד צמל לשנות את מועד הדיון שלאחריו, שהיה קבוע, באותה עת ליום 18.11.14. עו"ד צמל ציינה כי ביום הדיון נקבע לה דיון אחר בירושלים.
3. לאחר בדיקת מועדים אחרים, ביקשה עורכת דין צמל לבדוק אם ניתן להקדים הדיון ליום 17.11.14, בצינה כי "אני בין כה בבאר שבע". לשאלת בית המשפט באיזו שעה היא בבאר שבע, השיבה עו"ד צמל "אני ב - 10 בתיק של כב' השופט עדן, בתיק קטן" (שם, שורה 32, ההדגשה נוספה, א"א). בית המשפט הבהיר לעו"ד צמל כי באותו יום יש דיון הוכחות הנוגע לשלשה נאשמים, שאותו בכוונת בית המשפט להתחיל בזמן והוסיף "השאלה אם גבירתי יכולה לבקש משופט עדן שם להקדים לתשע ואנחנו נתחיל פה בעשר". בתגובה התחייבה עו"ד צמל בזו הלשון "כן, אני אגיש בקשה. תודה. תודה" (עמ' 170, שורה 13).
4. לשאלת בית המשפט לתובעת, אם אכן הדיון יוקדם "את תעמדי בזה גם?" השיבה התובעת כי תזדקק לסיוע של חברה לפרקליטות, אך נכונה הייתה לעשות מאמץ לסייע לחברתה. עו"ד צמל הוסיפה על כך ואמרה "בבאר שבע מסתדרים" (שם, שורה 16).

5. בנסיבות אלה, על מנת להקל על עו"ד צמל, הוקדם הדיון כבקשתה.
6. ערב הדיון, היינו ביום 16.11.14, בשעה 18:03, הוגשה מטעם עו"ד צמל "הודעה" שזו לשונה: "הצדדים שמחים להודיע כי הם הגיעו להסדר טיעון בתיק הזה ומבקשים להציגו בשעת הצהריים בערב השעה 12:00 [צ"ל: בערך בשעה 12:00], זאת עקב הופעתה של עו"ד צמל בבית משפט עליון בשעה 09:00 בבוקר".
7. הודעה זו הגיעה לעיוני רק בבוקר הדיון, ובשעה 08:23 ניתנה החלטה כדלקמן: "הדיון קבוע לשעה 10:00 להוכחות. לא מצאתי בקשה או החלטה לדחות את שעת הדיון. הודעה על כוונה לערוך הסדר טיעון אינה הסדר טיעון. אין מבטלים הוכחות בשל משא ומתן. אצפה שהצדדים יתייצבו מוכנים להוכחות בשעה שנקבעה. אם אכן יהיה הסדר, ואם ההודיה תתקבל, ואם תנתן הכרעת דין בהתאם, רק אז יבוטלו ההוכחות".
8. בשעת הדיון היעודה התייצבו התובעת, עד התביעה, מקליט ומתורגמן, אך הסנגורית לא התייצבה. הכל המתינו עד השעה 12:30, אך הסנגורית עדיין לא התייצבה. לא ניתן היה להמתין עוד, נוכח ההוכחות בתיק האחר. זומן הנאשם האסיר, והתקיים דיון בו נדחה התיק לתזכורת לאחר יומיים, תוך אזהרה לעו"ד צמל, כי עליה להתייחס בדיון הבא לשאלת הוצאות.
9. הפרקליטה הבהירה לפרוטוקול זה, וכן בדיון הבא שהתקיים, כי עד התביעה התייצב לדיון בבאר שבע, לאחר שהגיע מנהריה. כן מסרה הפרקליטה כי עו"ד צמל הודיעה טלפונית בשעה 10:30 כי היא בדרכה לבאר שבע, אך לא התייצבה באולם. הפרקליטה הבהירה עוד כי עו"ד צמל לא מסרה לה דבר אודות היעדרותה מהדיון. אולם, מפרקליטה אחרת למדה כי עו"ד צמל נמצאת באולמו של כב' השופט עדן, בדיון הוכחות.
10. בשעה מאוחרת יותר אחר הצהריים, תוך כדי דיון הוכחות בתיק של שלשה עצורים, נכנסה עו"ד צמל לאולם בית המשפט להביע התנצלות.
11. הדיון ביום 19.11.14, נפתח בהסבריה של עו"ד צמל ובקשתה שלא להשית הוצאות אישיות. לדבריה, הדיון נרשם אצלה בשגגה לשעה 14:00. עוד טענה כי בית המשפט העליון קבע דיון בערעור, ועקב כך צריכה הייתה לבקש דחייה של הדיונים הקבועים בבאר שבע. אולם, נוכח בקשה של שירות המבחן לדחות הדיון שם, סברה שהדיון בבית המשפט העליון יבוטל, ולפיכך לא ביקשה דחייה של שני דיוני ההוכחות בבית משפט זה. דא עקא, שבית המשפט העליון לא ביטל לבסוף את הדיון בערעור. לדבריה, מסרה הודעה על כך ללשכת כב' השופט עדן, וכאן הגישה בקשה לקיים הדיון בשעה 12:00. לדבריה, בשעה 12:00, אצל כב' השופט עדן, ביקשה הפסקה, אך השופט עדן לא התיר לה לצאת מהאולם. משום כך, לא הגיעה לאולם בית המשפט בתיק זה.
12. עו"ד צמל הוסיפה וטענה כי יש להתחשב בכך שבסופו של דבר הצדדים כן הגיעו להסדר טיעון, והסדר זה הוא בהתאם להצעתה בתחילת ניהול התיק. הסנגורית אישרה, כי בעת שהודיעה לבית המשפט כי בפני השופט עדן קבוע תיק "קטן", ידעה כי מדובר בדיון הוכחות, אך לדבריה "התיק שהיה בפני השופט עדן התמשך יתר על המידה".

דין

13. לאחר עיון בפסיקה הנוגעת להטלת הוצאות על עורך דין, אין ספק כי במקרה יש להטיל הוצאות על עו"ד צמל (ראו לאחרונה סקירת הפסיקה בנושא בבע"מ 3778/12 גלפנבוים נ' מדינת ישראל (במותב תלתא מפי כב' עמוד 2

הנשיא גרוניס, מיום 29.9.14), וראו דוגמה להשתת הוצאות בגין אי התייצבות (כאשר התבקשה דחייה ולא ניתנה החלטת דחייה) ברע"א 11087/04 ליסטר נ' מדינת ישראל, מיום 15.9.05, מפי כב' השופטת פרוקצ'יה)).

14. אכן, אין הליכים פליליים כהליכים אזרחיים, ואין השתת הוצאות על עורך דין כהשתת הוצאות על צד להליך. יזהר בית המשפט בטרם ישית הוצאות על עורך דין, ובמיוחד בהשתת על סנגור פלילי. זאת, משום החשש המיוחד ביצירת לחץ לא ראוי, על מי שממונה, כפקיד בית המשפט, לשמור על אינטרסים של מי שנלחם על חפותו בבית המשפט. אולם, כאשר התנהלות עורך דין חורגת מרשלנות "רגילה" אל התנהלות שאינה ראויה, במודע, וכאשר אין להתנהלות זו כל קשר לאינטרסים של הנאשם בתיק, על בית המשפט להשתמש בכלים הנתונים לו. זאת, על מנת להרתיע מהתנהגות לא ראויה של עורכי דין, ועל מנת למנוע, ולו חלקית, את החצנת העלויות של התנהלות עורך הדין, אל צדדים אחרים.

15. במקרה זה, הדיון הוקדם לבקשתה המפורשת של עו"ד צמל. התיאור של עו"ד צמל כי דיון "הוכחות" אצל השופט עדן, הוא "בתיק קטן", היא הצהרה מטעה בעליל. כעולה מהדיון, בית המשפט הבין כי מדובר בדיון קצר, כגון "מענה" או "תזכורת", שאם יתקיים בשעה 09:00, יאפשר לסנגורית להיערך לדיון הוכחות המתחיל בשעה 10:00. הדבר נאמר במפורש על ידי בית המשפט בדיון, ועו"ד צמל, ביודעה כי בית משפט זה פועל תחת הרושם השגוי שיצרה, אפשרה לקבוע הדיון בשעה 10:00.

16. לא נמסר אם עורכת דין צמל ביקשה להקדים הדיון המקביל אצל השופט עדן, ואם הודיעה לשופט עדן כי נקבע דיון הוכחות לפני בשעה 10:00.

17. לא נמסר מתי נקבע הדיון בבית המשפט העליון, אם לפני יום 4.11.14 או לאחר מכן. אף אם נניח לטובת עו"ד צמל כי הדיון בבית המשפט העליון נקבע לאחר מכן, עו"ד צמל לא ביקשה שם לדחות הדיון מפני שני מועדי הוכחות בבאר שבע, ואף לא ביקשה לדחות הדיון בתיק זה, מחמת הערעור בירושלים. בשלב מסוים, קיוותה עו"ד צמל כי העניין "יסתדר", נוכח הקושי של שירות המבחן בתיק הערעור, אך לא טרחה במעט, לחסוך טרחה רבה מאחרים.

18. עו"ד צמל טוענת, כי סברה בטעות שהדיון כאן היה קבוע לשעה מאוחרת יותר. דבר מפתיע מאוד, נוכח התחייבותה בדיון לפני לבקש להקדים הדיון אצל השופט עדן לשעה 09:00. מכל מקום, עו"ד צמל לא פרטה מתי נוצרה אצלה שגיאה זו, ומתי הובהר לה ששגתה.

19. עו"ד צמל הגישה "הודעה" בדבר הסדר הטיעון, ערב הדיון. "הודעה" ולא בקשת דחייה. בוודאי שלא הוגשה בקשת דחייה הערוכה כראוי, על פי הטופס המופיע בהנחיות נשיא בית המשפט העליון. ההגשה הייתה לעת ערב, כאשר הסנגורית הניחה לבית המשפט לגלות הדבר "על שולחנו" (בנט המשפט) בהגעתו ללשכה בבאר שבע, בבוקר הדיון. כאמור, לא ניתנה החלטה לדחות הדיון, לפיכך צדקה התובעת שלא הורתה לבטל את התייצבות העד. יתרה מזו, אפילו הייתה מתקבלת אותה "בקשת הדחייה", שנוסחה כ"הודעה", כבר מאוחר היה לבטל את התייצבות ההקלטה, ולדחות את שעת התייצבות של המתורגמן שכבר הוזמן. שתי הוצאות, שעל הנהלת בתי המשפט לשאת בהם, לשווא.

20. עוד יש לתמוה מאוד, על התנהגותה של עו"ד צמל בבוקר הדיון. הסנגורית אמנם הודיעה טלפונית לתובעת כי היא "בדרך" לבאר שבע בערך בשעה 10:30. אולם, היא לא הודיעה לתובעת, וממילא גם לא ללשכת השופט, בשעה שהגיעה לבאר שבע, אך פנתה לדיון אצל השופט עדן, בלי אומר ובלו דברים. לא זו בלבד כי פנתה לדיון שם, אלא

שהחלה בדיון הוכחות, אשר מטיבו וטבעו, ארוך מדקות ספורות. אגב, לא הוגש פרוטוקול הדיון בפני כב' השופט עדן, להראות כי דיון ההוכחות שם היה צפוי להיות קצר באופן חריג ומיוחד, כגון התייצבות עד טכני אחד בלבד.

21. הסנגורית, המגיעה מירושלים, הבהירה בעת הבקשה להקדמת הדיון "אוי אני מנסה לחסוך בנסיעות האימות האלה" (עמ' 169, שורה 27). על מנת לאפשר זאת, התובעת הסכימה להעביר שני תיקים לפרקליטים אחרים, שלא על פי הסדר הרגיל. נערך שינוי בזימוני האסיר, העד, המתורגמן וההקלטה. אולם, בסופו של דבר, עו"ד צמל נהגה בכפיות טובה כלפי כל הטורחים עבודה, גרמה להטרחת עד בנסיעה עוד יותר "איומה" מנהריה הצפונית, ובזבזה זמן שיפוטי ומשאבים נוספים. הכול, תוך ניסיון פסול לתמרן בין שלשה דיונים סותרים, ערעור בירושלים ושני דיוני הוכחות מקבילים בבאר שבע.

22. נוכח כל האמור, אין מנוס מן המסקנה שניסיון זה של עורכת הדין, לחסוך לעצמה על חשבון אחרים, מחייב הטלת הוצאות אישיות.

23. הסנגורית ביקשה להתחשב בכך שבדיון שלאחר מכן הודע על הסדר טיעון, אותו היא הציעה למדינה מלכתחילה (לדבריה). לא אוכל להתחשב בגורם זה. אין לערב מין בשאינו מינו. האינטרס של הנאשם והאינטרס של עורכת הדין אינטרסים נפרדים הם, ואינם נאכלים באפיקורן. יודגש כי לא התרשמתי כי אצלנו נוצרה תערובת איסור, ולא מצאתי כי האינטרס של עורכת הדין נתן טעם לפגם בהליך של הנאשם, חלילה. אולם, כעניין של מדיניות ועל למנות תקלות עתידיות, יש להיזהר. אסור ליצור מצב בו לעורכת הדין, אשר לחובתה האישית מחדל, ויודעת כי היא צפויה לטעון לעניין הטלת הוצאות אישיות, אינטרס אישי בתוצאה של התיק לגופו. מטעם זה, אין ליצור מצב בו החלטתו של הנאשם (להודות בכתב אישום מתוקן) יוכל להשפיע על הערכת בית המשפט את התנהלות עורכת הדין. זאת, על מנת שעורך דין עתידי לא יתפתה, חלילה, להשפיע השפעה שאינה הולמת על נאשם עתידי.

24. יתרה מכך, לגופו של עניין, אין ממש בטענת "אמרתי לכם" אודות הסדר טיעון שלבסוף התממש. בית המשפט החליט שלא לבטל מועד הוכחות, למרות הכוונה להודיע על ההסדר. שכן, לא כל הסדר, המוסכם באופן עקרוני, אכן מתממש ביום הדיון. אם ההסדר נכשל, יורד יום ההוכחות לטמיון. מטעם זה, אין אני נוהג לבטל הוכחות מפי הודעה על הסדר ברגע האחרון. כמובן, שאם ההודעה ניתנת מראש, הצדדים מוזמנים בדחיפות לפני יום ההוכחות, שלא להטריח העדים ולהוציאם בפחי נפש. אגב, עיון בפרוטוקול הדיון מיום 19.11.14 מגלה כי הנאשם אכן, בשלב הראשון לא הודה, ורק לאחר הפסקה, לאחר הבהרה לפרוטוקול ולאחר בדיקה חוזרת, ניתנה הכרעת הדין. כך, שהתוצאה לא הייתה ברורה לגמרי מראש, והיה מקום לחשש. מכל מקום, אף אם חולקת הסנגורית על מדיניותו של בית משפט זה, אין היא יכולה לעשות דין לעצמה. אין עורך דין רשאי ליתן "הודעה" כי הוא מתייצב בשעה בה הוא בוחר, בניגוד להחלטת בית המשפט. בוודאי שאינו רשאי שלא להתייצב כלל, עד הרבה לאחר השעה שנקבעה לסיים הדיון.

תוצאה

נוכח כל האמור, אין מנוס מהשתת הוצאות אשר ישקפו, ולו חלקית, את ההוצאות שהוצאו עבור הדיון שלא התקיים.

עו"ד לאה צמל, תשלם מכיסה להנהלת בתי המשפט הוצאות בסך של 2500 ₪. התשלום יבוצע תוך 30 יום.

מזכירות בית המשפט תעביר עותק מהחלטה זו לב"כ הצדדים ולגזברות לביצוע.

המזכירות תעביר ההחלטה לעיון נשיא בית משפט זה, וכן תעביר לעיון הסנגורית הציבורית המחוזית.

ניתנה היום, ב' כסלו תשע"ה, 24 נובמבר 2014, בהעדר
הצדדים.